

До
Председателя на научното жури,
определено със Заповед № Р-109-189/15.03.2023 г.
на Ректора на Медицински университет“ Проф. Д-р Параскев Стоянов“
гр. Варна

РЕЦЕНЗИЯ

от доц д-р **Светлозар Спасов Спасов**, д.м.- Ръководител на катедрата по съдебна медицина и деонтология на Медицински университет- Пловдив,

във връзка с процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС “Доктор” на *д-р Диана Гочева Господинова* от област на висше образование

7. Здравеопазване и спорт, професионално направление

7.1. Медицина,

Медицинска специалност-03.01.59 «Съдебна медицина»– докторант на самостоятелна форма на обучение в Катедрата по «Обща и клинична патология и съдебна медицина и деонтология» на Медицински университет“ Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна.

С протокол № 1 от 20.03.2023 г. от първото заседание на научното жури съм определен да изготвя рецензия на научния труд, изготвен от кандидата д-р Диана Гочева Господинова по процедура за придобиване на образователна и научна степен « Доктор» в Медицински университет-Варна.

Приложено представям: Рецензия по дисертационен труд на тема „*Ролята на медицинската помощ при определяне на медико-биологичната квалификация на телесни повреди*” за присъждане на ОНС “Доктор” по медицина, научна специалност: съдебна медицина на **д-р Диана Гочева Господинова**, докторант на самостоятелно обучение в Катедра „ Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология на МУ-Варна.

Област на висше образование: **7. Здравеопазване и спорт.**

Професионално направление **7.1. Медицина.**

Докторска програма по научната специалност **03.01.59 „Съдебна медицина“** (акредитирана специалност от НАОА за Медицински университет-Варна)

I. Данни за процедурата

Д-р Диана Гочева Господинова е асистент в Катедра „Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология на МУ-Варна. Тя е зачислена в същата Катедра като докторант на самостоятелна подготовка за придобиване на научната и образователна степен „Доктор” по научната специалност „Съдебна медицина ” със заповед за зачисляване на Ректора на МУ-Варна Р-109-453/20.10.2021 година. Научен ръководител на проекта е доц. д-р Вилям Доков, д.м.

С протокол № 486/16.02.2023 година д-р Господинова е отчислена с право на защита след положителна оценка на дисертационния ѝ труд от академичния състав на катедрата.

Отчисляването с право на защита е извършено на базата на решение на факултетния съвет на факултет „ Медицина“ протокол № 52/12.10.2021 година по повод на депозираните доклади вх. № 102-630823.02.2023г. от проф. Д-р Мария Ангелова Цанева, д.м. и №102-2480/08.10.2021 година от доц. д-р Деян Людмилов Дженков, д.м. Ръководител на „ Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология“.

След решение № 83/06.03.2023 година на ФС и доклад с вх. № 103-1304/13.03.2023г. от проф. Златислав Стоянов, д.м.н. – Декан на факултет „Медицина“ на МУ гр. Варна процедурата по отчисляването с право на защита на докторанта д-р Диана Гочева Господинова е финализирана със заповед № Р-109-453/20.10.2021 година.

Процедурите по зачисляването и отчисляването на д-р Диана Гочева Господинова като докторант на самостоятелно обучение в Катедра „ Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология на МУ-Варна, Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт.; Професионално направление **7.1. Медицина;** Докторска програма по научната специалност **03.01.59 „Съдебна медицина“** (акредитирана специалност от НАОА за Медицински университет-Варна) **са проведени в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника** за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

Представените от кандидата комплект материали на електронен носител за изготвяне на рецензия, както и дисертационен труд и автореферат на хартиен носител са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

II. Биографични данни, кариерно развитие, постижения

1. Дата на раждане: 23.05.1969 година в гр. Стара Загора

2. Висше образование:

- 1988-1994 година; магистър, специалност „Медицина“, Висш медицински институт гр. Стара Загора, 1994

3. Специализация

- 1995-2001 година – специализация по съдебна медицина във ВМИ-Стара Загора. Придобита медицинска специалност „ Съдебна медицина“

4. Заемани длъжности

- 1996-2000 година – лекар ординатор в РБ Казанлък
- 2002-2011 година – лекар съдебна медицина и лекар здравно осигуряване в ДКЦ“ Св. Марина“ ЕООД гр. Варна
- 2011 – до настоящия момент – лекар специалист УМБАЛ „ Св. Марина“ – гр. Варна

-от 2013 година- асистент, 2022/2023 хоноруван асистент в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

7. Краткосрочни специализации

България и чужбина

8. Преподавателски опит

Ръководени занятия по учебни дисциплини: съдебна медицина и деонтология на студенти по медицина и дентална медицина

9. Експертна дейност

Вещо лице по списъка Варнески окръжен съд

10. Членство в организации

Българско дружество по съдебна медицина

Български лекарски съюз

11. Владее на чужди езици- руски – средно ниво на владее, английски – базово ниво на владее.

12. Компютърна грамотност – практическа.

III. Становище по дисертационни труд

По темата- същност и заглавие на работата

Обсъжданият от докторанта проблем е медикоправен, като за съдебномедицинската наука и практика той е изключително дълбок и тежък.

Съвременната съдебномедицинска практика няма еднопосочно решение на въпросите за определянето на медикобиолитичните признаци на телесните повреди, като противоречията на експертите юридически и практически са заложили в правната рамка, формирана от два документа – НПК и Постановление № 3/29.09.1979 година на Пленума на Върховния съд на НРБ. Освен всички норми, посочени в тези документи, са налични и два текста, които са дискусабилни сред съдебномедицинската общност. Това са въпросите на момента на определяне на причинената телесна повреда и ролята на медицинската помощ, оказана на пострадалия при определянето на ТП. Както докторантът правилно отбелязва *„Резултатът се изразява в приемане на коренно противоречиви становища при избора на медико-биологичния квалификационен признак за телесна повреда и не малка част от тях произлизат именно от ограничението в интерпретацията на лекарската намеса“*, т.е. за сходни по вид и здравен резултат травмични увреждания се определят коренно различни по тежест и вид медико-биологични признаци.

Насоки и мнения по проблема са застъпени от малко на брой изявени съдебни лекари в свои монографии и статии, но те могат да бъдат ползвани само за сведение, а не като база за решаване на казусите, която е изцяло правна. Противоречието на мнението ни с нормативната рамка на обсъждания проблем ще породи неправилно експертно мнение, ако не се постигне

промяна на законовата уредба от страна на правника, по въпроси, по които това е необходимо. Приемането от съдебномедицинския колегиум на правила, конкретизиращи и решаващи обсъжданите елементи на определянето на телесните повреди не може да реши проблемите, ако не бъде нормативно заложено. Изготвянето на Стандарт по съдебна медицина също не може да реши законодателни въпроси и правилата в него не могат да бъдат в противоречие със съобщената по-горе нормативна база.

Настоящият дисертационен труд е първи опит за изследване на оказаната медицинска помощ при достъпни за докторанта експертизи за определяне на ТП в региона, структурирането на тази помощ по видове и обем, влияние върху здравето на пострадалия и други аспекти на проблема. Това би помогнало за обективизиране чрез скали за оценка на оказаната медицинска помощ.

Обсъжданият проект, след пробно прилагане в практиката, може да стане основа на обсъждане на застъпените въпроси от съдебномедицинския колегиум, което да бъде финализирано с предложение към законодателя за конкретизиране на нормативната уредба в тази част, без което прилагането на нови практики би било неправомерно.

Познаване на темата

Литературният обзор е представен на 71 стр., което представлява 39,4 % от цялата работа, което представлява добър относителен дял на тази част на научния труд.

Въведението в темата достатъчно ясно обосновава проблема и проекта за изследването му.

Литературният обзор е пълен, съдържа достатъчно данни, мотивиращи автора за избора на тема, разяснява проблематиката, дава основни теоретични данни за. Представени са автори от страната и от целия свят. Цитирана е сериозна по обем и качество литературна база данни. Библиографията съдържа 190 коректно посочени литературни източника, 94 от които на кирилица и 86 източници на чужди езици. Обзорът е пълен, с добра структура, подредба и стил. Засегнати са почти всички аспекти, относими към темата и последващото изследване. В края на обзора е направен кратък анализ и изводи, които детерминират същността на темата и определянето на целта ѝ.

Целта на дисертационния труд е съответна на темата и с поставените задачи за постигането ѝ.

Задачите на научната работа са съответни, добре подредени, конкретни, ясни, точни.

Материалът и методите са годни за постигането на целта и изпълнение на задачите, както и цялостното разработване на темата.

Методите са съобщени в обем 13 страници/ твърде голям обем/, но пък са добре изяснени и за неподготвения читател описанието им е полезно и важно за оценка на целия проект.

Собствени изследвания и резултати:

Резултатите от направения анализ са представени текстуално и частично графично. Те са ясни, конкретни и отговарят на поставените задачи и целта на работата. От наличната база данни са извлечени целевите изводи и са представени по разбираем и ясен начин.

Формулираните изводи, препоръки, заключение и претендирани приноси са представени в отделни глави. Те са ясни, релевантни, правилни и вярни. Аз приемам всички посочени приноси за действителни. Научният труд има сериозен обобщаващ информационен принос, като е една добра теоритично-практическа основа за бъдеща законодателна работа в направление на съобщеното от докторанта д-р Диана Господинова.

Критични бележки почти нямам. Езикът и стилът на работата са по правилата на научния стил и кратко и ясно съобщават информацията. Информацията е обемна, но естеството на изследването го налага. Съкращаването на част от информацията в литературния обзор, без изключване на важни раздели, не би навредило на работата. Възможно е разширяване на изводите чрез изработване на приложение за конкретен алгоритъм на работа на съдебните медици, готов за представяне за нормативно утвърждаване.

IV. Оценка на задължителните публикации по тематиката на дисертационни труд:

Дисертантът представя три рецензирани статии:

Gospodinova D., Kaisheva E. Dokov W. Different aspects of legal assessment of healthcare provision to road accident participants. 100 rokov ustavu sudneho lekarstva - Bratislava, 215-222, 2019

Dokov W **Gospodinova D.,** Kaisheva E. Opportunities for objective determining the case of death as a result of trauma or inadequate treatment. Folia Societatis Medicinae Legalis Slovacaе 9 (2), 131-134, 2019

Gospodinova D., W Dokov, Kaisheva E. Analysis of the liability in case of death after mechanical injury and medical treatment. Folia Societatis Medicinae Legalis Slovacaе 9 (2), 84-88, 2019

Те имат необходимата научна стойност и представят етапи от изработване на дисертационния труд.

V. Авторефератът отговаря на научните изисквания за тази форма и отразява проведените изследвания, резултати, изводи, препоръки и заявени приноси.

VI. Обща оценка на работата:

Представеният дисертационен труд на д-р Диана Гочева Господинова е в обем от 180 страници, включващ 31 таблици и 24 фигури, 5 приложения.

Библиографията съдържа 190 коректно посочени литературни източника, 94 от които на кирилица и 86 източници на чужди езици.

Трудът е написан на граматически и стилово издържан език, структуриран в изискуемия от закона раздели – въведение, литературен обзор, цел, задачи, хипотези, материал и методика

на изследванията, резултати, обсъждане, изводи, заключение, препоръки, приноси, библиография, което е в съответствие със законовите изисквания към такава работа.

Обсъждането, изводите, препоръките и заключението в дисертационния труд на д-р Господинова е в изпълнение на целта и задачите и оформя сравнително ясна позиция на автора по обсъждания проблем, изхождаща от получените резултати. Направените изводи са ясни, конкретни и отразяват изпълнението на темата, целта и задачите на дисертационния труд. Доказани са работните хипотези на работата.

Набелязаните колегиални единични препоръки към дисертационния труд не са от съществено значение.

Всичко това ми дава основания да препоръчам на членовете на Научното жури да гласуват **положително** за присъждане на **образователна и научна степен “Доктор”** по съдебна медицина на д-р Диана Гочева Господинова за разработения от нея дисертационен труд *„Ролята на медицинската помощ при определяне на медико-биологичната квалификация на телесни повреди”*.

11.04.2023 г.

Подпис:

Доц. д-р Светлозар Спасов